

Information om bygg- och rivningsavfall

Denna broschyr riktar sig främst till fastighets-ägare och entreprenörer som planerar att bygga eller riva byggnader.

VAD ÄR AVFALL?

När Sverige gick med i EU, infördes en ny definition på vad avfall är:

> ”Avfall är varje föremål, ämne eller substans som innehavaren gör sig av med, avser att göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med.”

EU:s avfallspolicy

I syfte att främja resurshushållning och kretsloppstänkandet och minska mängden avfall som deponeras har EU tagit fram en avfallspolicy. Enligt policyn bör avfall hanteras enligt följande prioriteringsordning:

1. Minimera mängden uppkommet avfall
2. Återanvända det som fortfarande är användbart
3. Återvinna material som kan göras om till något annat
4. Förbränna sådant som är brännbart och inte går att återvinna
5. Deponera enbart när inget av ovanstående är möjligt

Ny nationell avfallsplan

Naturvårdsverket håller på att ta fram en ny nationell avfallsplan. Syftet är att minska miljöpåverkan från avfallshanteringen. Den blir klar sommaren 2011. I planen finns några prioriterade områden, däribland ”Hantering av bygg- och rivningsavfall”.

VEM ÄR ANSVARIG FÖR ATT DET BLIR RÄTT?

Det är oftast byggherren (vid rivning och ombyggnad) eller fastighetsägaren (vid reparationer och underhållsarbeten) som har yttersta ansvaret för avfallshanteringen vid bygg- och rivningsverksamhet. Innan rivning påbörjas ska en materialinventering göras för att identifiera hur avfallet ska hanteras, sorteras och transporteras på ett säkert sätt.

Bygg- eller rivningsanmälan

Oavsett om man ska bygga eller riva en fastighet ska byggherren anmäla det hos det lokala byggkontoret i kommunen. Byggnadsnämnden beslutar om bygg- eller rivningslov. Rivningsanmälan ska lämnas tillsammans med ritningar, beskrivningar och annat som behövs för prövningen minst tre veckor innan man beräknar att påbörja rivningen. Vanligtvis ska en kontrollplan upprättas, där det bland annat finns uppgifter om

hur kontrollen av en bygg- eller rivningsåtgärd ska ske, vilket farligt avfall som rivningsåtgärden kan ge upphov till, samt hur farligt avfall och annat avfall ska tas om hand. (Se 10 kap 6 § i plan och bygglagen, som träder i kraft den 2 maj 2011.)

Transporttillstånd

Det krävs tillstånd från Länsstyrelsen för att transportera avfall och farligt avfall yrkesmässigt. Vissa ämnen, till exempel farligt avfall, får inte transporteras av någon som inte har tillstånd från länsstyrelsen. Byggherren ska kontrollera att transportören har tillstånd. Transporten av avfallet bör även planeras så att fordonen inte går halvtomma eller att sträckan till godkänd mottagningsstation blir onödigt lång.

Varför är det viktigt att sortera?

Enbart vid byggproduktion slängs stora mängder "byggavfall" varje år. Enligt Naturvårdsverket tog man omhand cirka 3,3 miljoner ton bygg- och rivningsavfall år 2008, varav 10 procent, 330 000 ton, utgjorde farligt avfall. Det är viktigt att skilja ur de farligaste ämnena som måste hanteras för sig direkt vid bygg- eller rivningsplatsen, så att de inte förorenar annat rivningsavfall.

Kretsloppsanpassat byggande

Material som är miljö- och hälsofarliga och som måste hanteras separat och på särskilt sätt i väntan på att det ska oskadliggöras bör givetvis inte komma till användning. Bygger man kretsloppsanpassat från början minskar man risken för sjukdom eller skador på människor och miljö under husets livstid. I byggvarudeklarationen redovisas varje produkts livscykel för den yttre och inre miljön, vilka typer av råvaror och insatsvaror som används, utsläpp till vatten och luft, inverkan på mark med mera. Vid rivning är det lättare att separera de byggprodukter som är lämpliga att återanvända eller återvinna.

Selektiv rivning

Att riva selektivt betyder att materialen plockas loss var för sig och sorteras vid rivningen. Syftet är att öka återvinningsgraden, att minska den mängd avfall som går till deponi och att sortera ut miljöfarliga komponenter.

Tänk på följande vid sortering

- Se till att skilja ut farligt och miljöstörande avfall så att det inte förorenar det övriga, ofarliga materialet.
- PCB, freon, kvicksilver och asbest ska alltid separeras och omhändertas på rätt sätt.
- För små företag och mindre projekt kan det vara nödvändigt att samordna avfallshanteringen med andra företag/projekt.
- Återanvändnings/återvinningslösningar är att föredra men måste alltid vägas mot transportbehovet.
- Vid nybyggnad bör man redan i projekteringsskedet beakta den framtida avfallssituationen.
- Planera avfallshanteringen i alla projekt, även ny- och ombyggnad.

FARLIGT AVFALL OCH ANNAT MILJÖSTÖRANDE AVFALL

Med farligt avfall menas sådant avfall som är farligt för miljön eller hälsan. Man utgår från innehållet av farliga ämnen och avfallets egenskaper vid bedömningen av om ett avfall är farligt eller inte. Det finns en gemensam förteckning inom EU över vad som definieras som farligt avfall. En sakkunnig person ska ta reda på var i byggnaden det finns eller där man kan misstänka att det finns farligt avfall.

För att farligt avfall ska kunna tas omhand på det miljömässigt bästa sättet måste det sorteras ut vid källan. Det är förbjudet enligt miljöbalken att blanda farligt avfall med annat avfall. Nedan ges några exempel på sådana ämnen och material som är att betrakta som farligt avfall och därför ska hanteras separat skiljt från annat avfall.

Asbest i bygg- eller isolermaterial

Asbest är ett samlingsnamn för olika material som innehåller vissa metallfibrer. Inandning av asbestfiber kan ge sjukdomar som asbestos, lungcancer och tumörsjukdomen mesoteliom. Eftersom dessa sjukdomar uppträder långt efter exponeringstillfället har det tagit tid att fastställa att asbest var orsaken.

CFC

Klorfluorkarboner, CFC eller "freoner"(varumärke) är ämnen som människan har tillverkat och som bryter ner det skyddande ozonskiktet i atmosfären. Det gör att solens UV-strålning når jorden och skadar levande organismer. Djur och människor får ökad frekvens av ögonsjukdomar, skador på immunförsvaret och hudcancer. UV-strålning kan även orsaka

tillväxtstörningar hos växter och minskad produktion av plankton.

Kvicksilver

Kvicksilver är en lättflyktig, mycket giftig metall som ansamlas och lagras (ackumuleras) i kroppen och kan skada det centrala nervsystemet och njurarna. Den kan ge fosterskador och framkalla allergi. Kvicksilverhalten ökar i den svenska miljön. I över tiotusen sjöar har fisken dubbelt så höga halter som regeringens miljömål på 0,5 mg/kg tillåter.

PCB

PCB står för polyklorerade bifenyler. PCB är tillverkade, naturfrämmande ämnen. De är mycket svåra miljögifter som redan finns spridda i naturen i alltför höga halter. PCB är fettlösligt, extremt svårnedbrytbart och lagras i naturen. Det är giftigt för liv i vatten och fortplantningsstörande för fisk, däggdjur och människa. PCB påverkar immunförsvaret, är cancerframkallande och hormonstörande. Det finns samband mellan PCB-halten hos modern och barns mentala utveckling.

El-avfall

Elektriskt och elektroniskt avfall innehåller ofta miljöstörande eller farliga ämnen som kvicksilver, bly, kadmium, PCB, oljor, batterier, asbest, bromerade flamskyddsmedel med mera och ska sorteras för sig. Dessutom finns det ofta metaller i avfallet som bör återvinnas för att de är en ändlig resurs som så småningom tar slut och det är billigare och enklare att återvinna dem än att utvinna dem ur jordskorpan.

Övrigt miljöstörande avfall

Det finns annat avfall som vi också ska ta hand om så att det inte sprids i luft, mark eller vatten och kan skada människor och natur. Det kan vara bly eller blyföreningar, blåbetong, bromerade flamskyddsmedel, impregnerat virke, kablar, kadmium, koppar, zink, mjukgörare i plaster, olja, kemikalierester, PVC, skadedjurs- eller svampangripet virke, strålkällor med mera. Byggnadskonstruktioner kan också vara förorenade på grund av den verksamhet som bedrivits i lokalerna. I gamla verkstäder, ytbehandlingsindustrier, gjuterier, transformatoranläggningar, kemiska industrier och tandläkarmottagningar kan man hitta föroreningar i byggnadskonstruktioner och i mark och grundvatten.

MER INFORMATION

För mer information om förekomst och hantering av olika typer av avfall som uppkommer vid byggnation eller rivning har Länsstyrelsen tagit fram en Sorteringsguide för rivningsavfall. Denna hittar på du på vår webbplats, www.lansstyrelsen.se/jonkoping. Under Blanketter hittar du mer information om tillståndsansökan för transporter av avfall.

EU:s avfallspolicy
Mer information om EU:s avfallspolicy och den kommande nationella avfallsplanen hittar du på Naturvårdsverkets webbplats, www.naturvardsverket.se/sv/Produkter-och-avfall/Avfall/Hantering-och-behandling-av-avfall/Vagledning-for-hantering-och-tillsyn-av-bygg--och-rivningsavfall

Bygg- och rivningsanmälan och rekvirering av blanketter
För mer information om bygg- och rivningsanmälan och rekvirering av blanketter vänder du dig till byggnadskontoret i kommunen.

Byggvarudeklarationer
Ytterligare information om byggvarudeklarationer finns på Kretsloppsrådets webbplats, www.kretsloppsradet.com.

Normer för byggbranschen
En skrift med normer för byggbranschen, "Avfallshantering vid byggande och rivning - Kretsloppsrådets riktlinjer" finns att ladda ner eller beställa från Kretsloppsrådets webbplats, www.kretsloppsradet.com.

GLÖM INTE ...

Det är byggherren eller fastighetsägaren som ansvarar för avfallshanteringen vid bygg- och rivningsverksamheten. Innan rivning påbörjas ska en materialinventering göras för att identifiera hur avfallet ska hanteras, sorteras och transporteras på ett säkert sätt.

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Telefon 036-39 50 00
E-post jonkoping@lansstyrelsen.se
Webbplats www.lansstyrelsen.se/jonkoping